

Državni izpitni center

M 0 4 1 5 1 1 1 3

SPOMLADANSKI ROK

ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sobota, 5. junij 2004

SPLOŠNA MATURA

Izpitna pola 1

RIMSKO CESARSTVO IN ZAČETKI KRŠČANSTVA

V izpitni poli je 25 vprašanj. Možnih je 60 točk.

1. II. triumvirat so sestavljali Mark Antonij, Gaj Oktavijan in Mark Lepid, zadostuje navedba Antonij, Oktavijan (ne upoštevamo Avgust) in Lepid. Za tri pravilne odgovore dobi dijak 2 točki, za 2 pravilna odgovora 1 točko, za eno pravilno rešitev 0 točk.
Skupaj **2 točki**.
2. Pravilen je odgovor B. Za pravilen odgovor dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **1 točka**.
3. Oktavijan dobi naziv Avgust (Vzvišeni), postane princeps (prvi v državi), razglašen je za očeta domovine (pater patriae), postane vrhovni poveljnik vojske (imperator) in vrhovni svečenik (pontifex maximus), konzul, Caesar, dobi dosmrtna tribunska pooblastila. Za tri naštete nazive dobi kandidat 2 točki, za dva našteta naziva 1 točko in za en našteti naziv 0 točk.
Vloga senata: Avgust je zmanjšal moč senata, ki je sicer ohranil nekatere svoje pristojnosti (volitve uradnikov in potrjevanje zakonov), vendar jih je moral pred izvolitvijo potrditi Avgust. Avgust je skrčil število senatorjev na 600 članov, senatu je vzel nadzorstvo nad državno blagajno, in nad nekaterimi provincami. Upoštevamo tudi druge smiselne odgovore. Upoštevamo eno navedbo in opis ter ju točkujemo z 1 točko. Če kandidat samo omeni, da je zmanjšal moč senata, in ne opiše, kako ga je zmanjšal, dobi 0 točk.
Skupaj **3 točke**.
4. Okoliščine, ki so pripomogle k hitremu gospodarskemu razvoju v tem času, so: dobre prometne povezave po kopnem in morju, rimski mir, pravna in splošna varnost, enoten denar, enotne mere in uteži, velik gospodarski prostor. Upoštevamo navedbo in kratek opis dveh elementov, za vsakega dobi kandidat 1 točko. Za en naštet in na kratko pojasnjen element dobi kandidat 1 točko. Za dva samo našteta in ne pojasnjena elementa dobi 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
5. Cesar Avgust je nastopil proti ropanju in čezmernemu izkoriščanju provinc, postavil je novo upravo v provincah, province je razdelil na cesarske in senatorske, poveča se število prebivalcev provinc, ki so dobili rimsko državljanstvo (ne pa vsi).
Upoštevamo dve pravilni navedbi in točkujemo z 2 točkama, vsako z 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
6. Popise je Avgust izvajal zaradi potreb po obdavčenju prebivalstva. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko. Med popisovanjem se je rodil Jezus (Kristus). Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
7. Romanizacijo so pospeševali: latinski jezik, ker je bila latinščina uradni jezik v državi; rimska vojska, ker so vanjo sprejemali veliko Nerimljanov, ki so se tu navadili rimskega načina življenja; višja rimska kultura; trgovci in obrtniki, ki so prinašali s seboj bolj dovršene izdelke, ki so jih domačini želeli posnemati; rimski uradniki, ki morajo uradovati v latinščini; podelitev rimskega državljanstva, zaradi katerega se ljudje bolj navežejo na državo, ker dobijo z državljanstvom več pravic. Upoštevamo tudi druge naštete strokovne odgovore in utemeljitve. Upoštevamo tri vsebinsko različne naštete in opisane dejavnike ter točkujemo s 3 točkami, vsakega z 1 točko. Če kandidat elemente samo našteje in ne opiše, dobi 1 točko.
Skupaj **3 točke**.
8. Romanizacija je močnejša v zahodnem delu zato, ker je tu kultura na nižji stopnji v primerjavi z rimsko, na vzhodu države pa je kultura vsaj na enaki stopnji kakor v Rimu (vpliv helenizma, grške kulture itd.), na zahodu je ustanovljenih več novih mest, na zahod se preseli večje število rimskih državljanov, podeljevanje rimskega državljanstva. Upoštevamo dva našteta in opisana vzroka in točkujemo z 2 točkama, vsakega z 1 točko. Če kandidat samo našteje dva vzroka, dobi 1 točko.
Skupaj **2 točki**.

9. Gladiatorji so se bojevali z ljudmi in zvermi v različnih arenah, galjoti pa so bili veslači na galejah. Za vsak pravilen odgovor dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
10. Meja je potekala po Renu in Donavi. Za vsako naštetu reko dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
11. Kdor je imel rimsko državljanstvo, je imel pravico do sojenja (ne priznamo pa, da ga niso smeli bičati), upoštevamo tudi, da je imel rimski državljan večjo pravno varnost. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko.
V drugem vprašanju upoštevamo navedbo cesarja Karakala in letnico 212. Za pravilno navedenega cesarja dobi kandidat 1 točko, za pravilno navedbo letnice pa še 1 točko.
Skupaj **3 točke**.
12. Sion: Grič v Jeruzalemu, na katerem je stal judovski tempelj. Za pravilen opis dobi kandidat 1 točko.
Mojzes: Zakonodajalec, prerok, voditelj Izraelcev med begom iz Egipta. Upoštevamo tudi drug strokovno utemeljen odgovor. Za pravilen opis dobi kandidat 1 točko.
Kanaan: obljubljeni dežela Izraelcev, upoštevamo tudi Fenicija. Upoštevamo tudi drug strokovno utemeljen odgovor. Za pravilen opis dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **3 točke**.
13. Judovska svetišča se imenujejo sinagoge (shodnica). Za pravilen odgovor dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **1 točka**.
14. Pravilni odgovor je: Luka, Marko, Matej in Janez. Za pravilno naštetu imena štirih evangelistov dobi kandidat 2 točki. Za dva ali tri naštete evangeliste dobi kandidat 1 točko. Za enega pravilno naštetega evangelista dobi 0 točk.
Skupaj **2 točki**.
15. Pravilen odgovor je Betlehem. Za pravilen odgovor dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **1 točka**.
16. Farizeji so nasprotovali Jezusu, ker ni dosledno spoštoval Postave, očitali so mu, da »dela« tudi ob sobotah, ko je bil za farizeje sveti dan. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko.
Jezusa je obsodil na smrt rimski prokurator Poncij Pilat (priznamo tudi samo Pilat), za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko. Opis Jezusove smrti z mučenjem in pribijanjem na križ točkujemo z 1 točko (priznamo tudi križali so ga).
Skupaj **3 točke**.
17. Vzroki za širjenje krščanstva so: razširjenost grškega in latinskega jezika, ki je oznanjevalcem z znanjem samo dveh jezikov lahko predstavil novo vero vsem prebivalcem države, dobre prometne povezave, mir v državi, nemoten pretok ljudi in idej v državi, vera ne pozna rasnih, družbenih in intelektualnih pregrad, nova vera prinaša s seboj optimizem in novo upanje, vera v posmrtno življenje, pogum (mučenci) in povezanost prvih kristjanov, spretna misijonarska metoda, zapisan nauk in podobno. Za vsak vsebinsko različen in opisan razlog dobi kandidat 1 točko, največ 3 točke. Če so razlogi samo naštet, točkujemo ta del le z 1 točko.
Vzroki za preganjanje so: Kristjani nočejo po božje častiti cesarjev, tega cesarji, ki se imajo za božanstva, ne odobravajo, nova vera predstavlja nevarnost rimski oblasti zaradi velikega vpliva na ljudi, nepoznavanje in nerazumevanje vere, mnogi menijo, da so kristjani kanibalisti (zamenjujejo simbolično daritev kruha in vina s pravim telesom in krvjo) in zakonolomci (ljubezen do bližnjega), občutek ogroženosti, zaradi vse več kristjanov se nekristjani počutijo ogrožene. Za dve naštetu navedbi ali eno razlago dobi kandidat 1 točko.
Položaj Cerkve se izboljša, Cerkev bogati, dobiva številne materialne dobrine, kristjani se vzpenjajo po družbeni lestvici, v Cerkev vstopa vedno več ljudi, toda prihaja tudi do karierizma in vmešavanja države v cerkvene zadeve in obratno. Začeli so preganjati pogane. Za omembo enega spremenjenega položaja dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **5 točk**.

18. Krščanstvo je za eno od dovoljenih veroizpovedi v rimski državi priznal cesar Konstantin (Veliki). Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko. Za edino dovoljeno vero je krščanstvo priznal cesar Teodozij. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko. Zadnja bitka s pogansko stranko je potekala ob Frigidu, pri Mrzli reki ali Ad Fluvium frigidum oz. pri Vipavi, upoštevamo tudi pri Zemonu, Vrhpolje, Vipavska dolina, pri Ajdovščini. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **3 točke**.
19. Največ zaslug za širjenje krščanstva ima apostol Pavel, dovolj je samo navedba Pavel. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko.
Knjiga, v katero so kristjani zapisali svoj nauk se imenuje Sveto pismo (Biblija, Nova zaveza); za pravilen odgovor dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
20. Prvo vprašanje – uvedel je tetrahijo, priznamo tudi dominat. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko.
Drugo vprašanje – cesar je spet želel uvesti enoten cesarski kult, začel je uveljavljati dominat, način vladanja, v katerem je cesar edini vladar. Za eno navedbo dobi kandidat 1 točko.
Tretje vprašanje – reforme, ki jih je sprejel Dioklecijan, so: uvedel je novo upravno razdelitev na dieceze in province, ločil je civilno in vojaško oblast, reformiral je vojsko, uvedel je tajno policijo, uvedel je nov davčni sistem, uvedel je strogo nasledstvo poklica, sprejel je zakon o najvišjih dopustnih cenah in najvišjih mezdah. Upoštevamo dve naštetih in pojasnjeni reformi in točkujemo z 2 točkama, za vsako 1 točko. Za samo naštetih reformi dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **4 točke**.
21. Kolonat se je začel uveljavljati, ker je v državi začelo primanjkovati sužnjev. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko. Koloni postajajo bivši sužnji, propadli revni kmetje, bivši vojaki, upoštevamo tudi druge strokovne navedbe. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko, če našteje vsaj en element.
Skupaj **2 točki**.
22. Dokončno je razdelil državo na vzhodni in zahodni del cesar Teodozij. Za ta del odgovora dobi kandidat 1 točko. Meja je potekala po črti: Sremska Mitrovica (Sirmium), Beograd, Boka Kotorska, (Drač-Dirahij), zaliv Sirta; za navedbo treh ali več krajev na meji dobi kandidat 2 točki, za navedbo dveh 1 točko, za navedbo 1 kraja pa 0 točk.
Skupaj **3 točke**.
23. Pravilni vrstni red od zgoraj navzdol se glasi: 2, 3, 1, 2 in 1. Za 1 pravilen odgovor 0 točk, za 2 ali 3 pravilne odgovore 1 točka, za 4 pravilne odgovore 2 točki, za 5 pravilnih odgovorov 3 točke.
Skupaj **3 točke**.
24. Pravilni vrstni red od zgoraj navzdol je Z, V, V, Z, V in Z. Za 1 pravilno rešitev dobi kandidat 0 točk, za 2 ali 3 pravilne rešitve 1 točko, za 4 ali 5 pravilnih rešitev 2 točki, za 6 pravilnih odgovorov 3 točke.
Skupaj **3 točke**.
25. Nova prestolnica se je imenovala Konstantinopol. Za pravilen odgovor dobi kandidat 1 točko.
Skupaj **1 točka**.

Izpitna pola 2**SLOVENCİ V AVSTRO-OGRSKI**

V izpitni poli je 25 vprašanj. Možnih je 60 točk.

1. Možni odgovori so: germanizacija (vsiljevanje nemščine v šole in urade na vsem ozemlju monarhije in s tem zaostrovanje jezikovnih in narodnih nasprotij; nezadovoljstvo nenemških narodov; nacionalizem); nezadovoljstvo s centralizacijo (o vsem so odločali le na Dunaju, zahteve po federativni ureditvi); absolutizem (onemogočeno je bilo politično delovanje in združevanje; izvajal se je strog policijski nadzor); gospodarska – finančna kriza (prazna državna blagajna – veliki izdatki za sodobno državno administracijo in modernizacijo uprave; naraščanje državnih dolgov).
Upoštevamo dva pojasnjena argumenta in točkujemo z 2 točkama, vsakega z 1 točko. Če sta dva ali več argumentov le naštetih, točkujemo z 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
2. Pravilna odgovora sta A in C, vsakega točkujemo z 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
3. Kmetje so volili prek volilnih mož (najprej so izvolili volilne može, ti pa potem poslance; upoštevamo tudi odgovor, da kmetje niso volili neposredno) – 1 točka.
Skupaj **1 točka**.
4. Možni odgovori: Slovenci na prve volitve še niso bili dovolj pripravljeni (ni bilo organizirane volilne agitacije; vse je bilo prepuščeno posameznim Slovincem na terenu); na Slovenskem takrat še ni bilo političnih strank.
Upoštevamo eno pravilno navedbo in jo točkujemo z 1 točko.
Skupaj **1 točka**.
5. Prvo vprašanje – čitalnice so kulturne in družabne organizacije; narodnokulturna društva; zbirališče takratnih slovenskih izobražencev in meščanstva; so središče družabnega življenja in drugi smiselni odgovori. Upoštevamo eno navedbo in točkujemo z 1 točko.
Drugo vprašanje – čitalnice so prirejale številne »besede« – kulturne in zabavne prireditve (igre, petje, koncerte, govore, predavanja); imele so tudi tuje časopisje, ponekod pa prave knjižnice. Upoštevamo eno navedbo in točkujemo z 1 točko.
Tretje vprašanje – vloga čitalnic je bila v širjenju javne rabe slovenskega jezika in buditvi narodne zavesti (domoljubno delovanje; dviganje samozavesti). Upoštevamo eno navedbo in točkujemo z 1 točko.
Skupaj **3 točke**.
6. Pričakovani odgovori – Slovenska Matica je slovensko založniško društvo; izdaja slovenska znanstvena, poljudna in druga dela ter tuje prevode; podpira slovensko slovstvo; širi bralno kulturo in izobraževanje; širi zanimanja za različna področja znanosti; prispevala je k ustvarjanju slovenske znanstvene terminologije. Upoštevamo en argument in točkujemo z 1 točko.
Dramatično društvo (organizacija ljubiteljev gledališča in igranja v slovenskem jeziku; predhodnik slovenskih poklicnih in amaterskih gledališč) – je skrbelo za gledališko dejavnost; spodbujalo pisatelje k pisanju domačih dram; prispevalo je k uveljavljanju slovenskega jezika na gledališkem odru. Upoštevamo en argument in točkujemo z 1 točko.
Južni Sokol – prva telovadna organizacija (društvo) na Slovenskem, ki je z nastopi in izleti na podeželje širila slovensko narodno zavest in enotnost (ali narodnoobrambno prizadevanje) – 1 točka. Če dejavnosti vseh društev samo navede dobi 1 točko.
Skupaj **3 točke**.

7. Prvo vprašanje – Avstrija je bila v vojni s Prusijo in Italijo poražena in oslABLJENA (izgubila je Benečijo; dokončno je izgubila vpliv v nemških deželah; privoliti je morala v razpustitev Nemške zveze; plačati je morala precejšnjo vojno odškodnino; prepustiti Prusiji vodilno vlogo v nemškem prostoru in drugi strokovno še sprejemljivi odgovori o vplivu vojne na uvedbo dualizma). Upoštevamo en pojasnjen argument in točkujemo z 1 točko.
Drugo vprašanje – skupne zadeve (skupna ministrstva) so bile zunanja politika, obramba (vojska) in finance (enoten denarni sistem). Za 1 točko zadostuje navedba dveh različnih ministrstev.
Tretje vprašanje – vsaka državna polovica je imela svoj parlament in vlado, ki je odločala o notranjih zadevah na svojem ozemlju (npr. o šolskem, kulturnem, gospodarskem razvoju, železnicah, o sodstvu, društvih, zdravstvu itd.). Upoštevamo eno navedbo in točkujemo z 1 točko.
Četrto vprašanje – po uvedbi dualizma se je država preimenovala v Avstro-Ogrsko – 1 točka.
Skupaj **4 točke**.
8. Pod avstrijsko polovico monarhije so spadale: Kranjska, Koroška, Primorska, Štajerska; v ogrski polovici monarhije je bilo Prekmurje.
Pod italijansko oblastjo je bila Beneška Slovenija.
Ena pravilna rešitev 0 točk, dve in tri 1 točka, štiri in pet 2 točki, šest pravilnih rešitev 3 točke.
Skupaj **3 točke**.
9. Dežele so imele deželno avtonomijo – samoupravo (zadostuje tudi opis) – 1 točka. Nosilci deželne avtonomije so deželni zbori – 1 točka.
Skupaj **2 točki**.
10. Prvi element – tabori so množična javna (ljudska) zborovanja na prostem; so izraz narodne in politične enotnosti. Upoštevamo eno navedbo in točkujemo z 1 točko.
Drugi element – temeljne taborske zahteve so bile: združitev vsega slovenskega ozemlja (Združena Slovenija); uvedba slovenščine v urade in šole; ustanovitev slovenske univerze; gospodarska in socialna vprašanja (npr. ustanavljanje hranilnic in posojilnic, zavarovalnic) ter vprašanja lokalnega pomena. Upoštevamo dve zahtevi in vsako točkujemo z 1 točko.
Skupaj 2 točki.
Tretji element – zaradi narodne ogroženosti (ali konkretno, npr. zaradi germanizacije, iredentizma, spreminjanja slovenskih krajevnih imen v italijanska na ozemlju Beneške Slovenije; premika severne etnične meje proti jugu) je bilo največ taborov na obrobju slovenskega etničnega prostora. Upoštevamo en argument in točkujemo z 1 točko.
Četrty element – tabori so prispevali k utrditvi slovenske samozavesti; okreptvi slovenskega narodnega gibanja; pomenili so glasovanje slovenskega ljudstva za politične zahteve in tako podprli slovenske politike; k političnemu delu pritegnejo tudi kmeta. Upoštevamo en argument in točkujemo z 1 točko.
Skupaj **5 točk**.
11. Prvo vprašanje – južna železnica – 1 točka
Drugo vprašanje – železnica je uničila stare oblike prometa, ker je vlak omogočil cenejši in hitrejši prevoz surovin in izdelkov na dolge razdalje; z vlakom je bilo (v primerjavi z vozovi) možno prepeljati veliko blaga; vlak je omogočil večji dotok cenejših kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov iz drugih evropskih in čezmorskih dežel; cenejši kmetijski pridelki iz tujine (npr. žito iz Ogrske, Rusije) so sprožili padec cen domačega žita in tako zmanjšali kmetov dohodek; konkurenca cenejšega industrijskega blaga je izpodrivala domačo obrt (industrijski izdelki so bili bolj modni in cenejši; tudi kmetje so vedno bolj kupovali industrijsko blago, ki je nadomestilo prej doma narejene izdelke).
Upoštevamo dva vsebinsko različna argumenta in vsakega točkujemo z 1 točko – 2 točki.
Skupaj **3 točke**.
12. Pravilno: **1. E; 2. C; 3. A** (lahko tudi D); **4. B; 5. D**. Ena pravilna rešitev 0 točk; dve in tri 1 točka; štiri in pet ali več pravilnih rešitev 2 točki.
Skupaj **2 točki**.
13. Prvo vprašanje – Kranjska industrijska družba (priznamo tudi pravilno kratico – KID) – 1 točka.
Drugo vprašanje – Trboveljska premogokopna družba – 1 točka.
Skupaj **2 točki**.

14. Prvo vprašanje – glavna značilnost je stalna in hitra rast proizvodnje (izkopa) premoga – 1 točka.
Drugo vprašanje – na hitro rast proizvodnje premoga so največ vplivali veliki porabniki premoga: železnica s svojimi parnimi lokomotivami; železarne (za delovanje plavžev – novih postopkov v topilnicah); industrija (za pogon parnih strojev); pa tudi obrati, ki so do tedaj uporabljali les/ogljje (npr. steklarne, opekarne, topilnice); termoelektrarne (vendar v večjem obsegu šele v 20. stoletju) in ogrevanje. Upoštevamo dve vsebinsko različni navedbi in vsako točkujemo z 1 točko.
Skupaj **3 točke**.
15. Pravilno A in C. Vsako pravilno rešitev točkujemo z 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
16. Možni odgovori na prvo vprašanje: kmetije so se zadolževale zaradi vse večjih izdatkov (ti so naraščali hitreje od možnosti zaslužka), npr. plačila odškodnine za zemljiško odvezo, večjih davkov, nakupa industrijskih dobrin (oblačila, sladkor, kava, orodje); različne bolezni, suša; posodabljanje kmetijstva, ki je zahtevalo več denarja (stroji, umetna gnojila); majhne in srednje kmetije niso bile zmožne konkurence z veleposestvi; kmetje so izgubili dodatni vir zaslužka (industrija je uničila domačo obrt, železnica pa prevozništvu); cene kmetijskih pridelkov so padle; kmetje so se zadolževali tudi zaradi stroškov dedovanja (izplačila dot, dednih deležev; tožb/pravd) in drugi smiselni odgovori. Upoštevamo dva vsebinsko različna vzroka zadolževanja in vsakega točkujemo z 1 točko – 2 točki.
Odgovor na drugo vprašanje: zaradi zadolževanja so bile kmetije pogosto v celoti ali deloma prodane (so šle na boben), saj dolgovi niso mogli vrniti; večina propadlih kmetov ni našla dela na podeželju, zato so se selili v mesta, pogosto pa tudi v tujino, saj se industrija ni tako hitro razvijala, da bi vsi dobili zaposlitev. Upoštevamo en argument in ga točkujemo z 1 točko.
Skupaj **3 točke**.
17. Prvo vprašanje – zadruga so skrbele za: organizirano prodajo pridelkov in izdelkov (organizirano nastopanje na trgu in čimbolj ugodna prodaja pridelkov); izobraževanje kmetov; organiziran nakup (hrane, gnojil, semen, orodja in vsega drugega, kar potrebujejo kmetije); kakovostni in količinski dvig proizvodnje in s tem večji dohodek kmeta. Upoštevamo eno navedbo in točkujemo z 1 točko.
Drugo vprašanje – zadružne hranilnice in posojilnice so: dajale posojila z nizkimi obrestmi in tako kmete zavarovale pred oderuštvom; zbirale so majhne kmečke prihranke in jih obrestovale; pripomogle so k znižanju obrestnih mer; zavrle so izseljevanje in propadanje kmetij; z ugodnimi posojili so vplivale na modernizacijo kmetijstva. Upoštevamo en pojasnjen argument in točkujemo z 1 točko.
Tretje vprašanje – Janez Evangelist Krek (upoštevamo tudi samo zapis priimka) – 1 točka.
Skupaj **3 točke**.
18. Prvo vprašanje – pomeni sodelovanje med slovenskima političnima taboroma – med mladoslovenci (liberalci) in staroslovenci (konservativci, klerikalci); enotnost slovenskega političnega tabora; navzven složno sodelovanje slovenskih politikov. Upoštevamo eno navedbo in točkujemo z 1 točko.
Drugo vprašanje – oba politična tabora sta bila prisiljena v sodelovanje zaradi: krepitve nemškega nacionalizma (ponemčevanje; jezik in kultura nenemških narodov v monarhiji naj bi bila le zasebna stvar); naraščanja nemškutarstva, nemškega pritiska na zavedne slovenske uradnike in profesorje (premestitve iz političnih razlogov v neslovenske kraje monarhije) in drugi vsebinsko smiselni odgovori. Upoštevamo en argument in točkujemo z 1 točko.
Skupaj **2 točki**.

19. Prvo vprašanje – slovenščina se je uveljavljala kot učni jezik (najprej v nekaterih nižjih gimnazijah, nato pri nekaterih predmetih v višjih razredih) in kot učni predmet za slovenske dijake (na gimnazijah z nemškim ali italijanskim učnim jezikom). Navedbo ene oblike uveljavljanja slovenščine točkujemo z 1 točko.
Drugo vprašanje – najbolj ugoden položaj je imela slovenščina na Kranjskem (ta dežela je nesporno veljala za slovensko, saj je imela pretežno slovensko prebivalstvo; imela je večjo zastopanost Slovencev v deželni zboru; deželni predsednik je bil Slovenec, kar je omogočalo učinkovitejše prizadevanje za jezikovne pravice). Za 1 točko mora kandidat navesti deželo Kranjsko in en argument za najugodnejši položaj slovenščine.
Tretje vprašanje – najmanj ugoden položaj slovenščine je bil v srednjih šolah na Koroškem, kjer je bila nemščina edini učni jezik, slovenščina pa le učni predmet za slovenske dijake (vzroki: nemška večina v deželnih in občinskih svetih; lokalni nemški pritiski in mnenja o večjem pomenu nemščine v visokem družbenem okolju; mnogi slovenski starši svojega otroka niso niti prijavili k pouku slovenščine kot učnega predmeta, ker so popustili lokalnim pritiskom; mnogi so mislili, da zadošča domače znanje materinščine). Za 1 točko mora kandidat navesti deželo Koroško in en argument za najslabši položaj slovenščine.
Če je kandidat pravilno navedel le deželo z najbolj ugodnim in deželo z najmanj ugodnim položajem slovenščine, vendar brez pojasnila, dobi za odgovor na drugo in tretje vprašanje 1 točko.
Skupaj **3 točke**.
20. Prvi povsem slovenski gimnaziji sta bili škofijska (zasebna) gimnazija v Šentvidu pri Ljubljani (priznamo tudi Škofovi zavodi, Zavod svetega Stanislava) in prva slovenska javna (državna) gimnazija v Gorici – 1 točka.
Skupaj **1 točka**.
21. Katoliška narodna stranka je imela največjo podporo med kmečkim prebivalstvom (in delom inteligence) – 1 točka.
Največjo podporo v kmečkem prebivalstvu (na podeželju) si je pridobila zaradi: velikega vpliva duhovščine (ki je tudi vodilna sila v KNS/SLS); tradicionalnega kmečkega zaupanja Cerki in njenim dostojanstvenikom; Krekovega programa zadružništva (vpliva krščanskega socializma) in reševanja kmečke stiske. Upoštevamo en argument in točkujemo z 1 točko.
Skupaj **2 točki**.
22. Jugoslovanska socialdemokratska stranka – 1 točka.
Skupaj **1 točka**.
23. Zagovorniki trializma so se zavzemali za ustanovitev tretje državne enote v okviru monarhije (preureditev iz dualistične v trialistično) – 1 točka; tretja enota naj bi zajemala vse pokrajine, poseljene z južnimi Slovani v monarhiji (upoštevamo tudi konkretno navedbo vseh južnoslovanskih ozemelj v monarhiji), ali konkretno navedbo narodov: Slovence, Hrvate in Srbe v monarhiji (samo zapisa južni Slovani brez poudarka v monarhiji ne upoštevamo) – 1 točka.
Skupaj **2 točki**.
24. Pravilno: F, D, A, G, B, E in C. Ena pravilna povezava 0 točk, dve in tri 1 točka, štiri in pet 2 točki, šest in sedem 3 točke.
Skupaj **3 točke**.
25. Glavni vzroki izseljevanja so bili: želja po boljšem in hitrejšem zaslužku (doma je bilo delo težko dobiti); izseljevali so se kmetje (zaradi revščine; ker je bila kmetija zaradi zadolževanja prodana; večina propadlih kmetov ni našla dela na podeželju, pogosto pa tudi ne v mestu; pomanjkanja denarja za modernizacijo kmetijstva); izseljuje se tudi veliko nadarjenih (ambicioznih) ljudi (zaradi večjih možnosti uspeha v bolj razvitih deželah) in drugi smiselni odgovori.
Upoštevamo dva kratko pojasnjena vzroka in točkujemo z 2 točkama. Če je dvoje ali več vzrokov le naštetih, točkujemo z 1 točko.
Skupaj **2 točki**.